

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญ ที่มา และปัญหาของการวิจัย

1.1 ตลาดกับวิถีชีวิตสังคมเกษตรกรรมของคนไทย

ตลาดมีความสำคัญมากในสังคมไทย โดยเป็นเสมือนย่านกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้าทั้งอุปโภคและบริโภค ทำให้เกิดแหล่งพบปะสังสรรค์ มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดในรูปแบบต่างๆ ในชุมชน ตลาดจึงไม่เพียงแต่สถานที่ขายหรือแลกเปลี่ยนสินค้าเท่านั้นยังเป็นพื้นที่สะท้อนภาพทางสังคม วัฒนธรรม และความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนที่เกี่ยวข้อง ตลาดที่เกิดขึ้นจึงเป็นสถานที่แห่งใดแห่งหนึ่งหรือหลายสถานที่ตั้งอยู่ใกล้กันในบริเวณใดบริเวณหนึ่ง ที่มีทำเลที่เหมาะสมเป็นองค์ประกอบของพื้นที่ชุมชนในด้านเป็นย่านศูนย์กลาง

ตลาดสินค้าเฉพาะอย่างนั้นมีความเกี่ยวข้องกับสังคมไทยโดยวิวัฒนาการมาจากตลาดขนาดเล็กเพื่อรองรับสินค้าจากอุตสาหกรรมครัวเรือน ต่อมาตลาดเฉพาะอย่างได้ขยายตัวตามสภาพเศรษฐกิจและสังคมเกษตรกรรมจนเกิดเป็นย่านตลาดขนาดใหญ่เพื่อขายสินค้าเกษตรเฉพาะอย่างตามความสัมพันธ์ของแหล่งผลิต/บริโภคกับที่ตั้งของเมืองทั้งในระดับจังหวัดและภูมิภาค เช่น ตลาดกลางยางพารา ตลาดกลางผักและผลไม้ โดยย่านตลาดเฉพาะอย่างจะอยู่ในพื้นที่ที่สามารถรองรับสินค้าทางการเกษตรจากแหล่งผลิตได้คราวละจำนวนมากๆ และสามารถขนส่งและเดินทางไปสู่แหล่งบริโภคได้อย่างสะดวก รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ (เกียรติ จิระกุล, 2534)

การเกิด เติบโต และเปลี่ยนแปลงของย่านในเมืองในแบบตลาดสินค้าเฉพาะอย่างสะท้อนกระบวนการทางสังคมวัฒนธรรมที่น่าสนใจและมีคุณค่าเพราะตลาดเฉพาะอย่างเป็นแหล่งรายได้สำคัญในระบบเศรษฐกิจสังคมของเมืองและชนบท มีรูปแบบเฉพาะตัวและมีความเป็นมาที่ยาวนาน ตลาดเฉพาะอย่างมักเกิดในพื้นที่กลางเมืองที่ต่อมากลายเป็นพื้นที่สำคัญของเมือง ทำให้ต้องมีการพัฒนาเพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม อีกทั้งภายในตลาดเองก็มีระบบความสัมพันธ์เชิงพื้นที่และสังคม ทำให้การพัฒนาสภาพแวดล้อมตลาดให้ดำรงอยู่เพื่อส่งเสริมเมืองได้ต้องคำนึงถึง ดังนั้น การพัฒนาตลาดเฉพาะอย่างให้ดำรงอยู่เป็นฐานเศรษฐกิจของเมืองและชนบทได้โดยไม่ทำลายสภาพแวดล้อมจึงต้องเข้าใจทั้งมิติภายนอกเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสังคมเมืองและชนบท ตลอดจนความต้องการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ตลาดนั้นตั้งอยู่ไปพร้อมกับความเข้าใจมิติภายในตลาดที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของคน พื้นที่ กิจกรรม ในตลาดเองด้วย

1.2 ประเด็นและพื้นที่ศึกษา

งานวิจัยนี้ศึกษาตลาดดอกไม้ริมน้ำปิง หรือ ตลาดต้นลำไย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเปรียบเสมือนประตูเศรษฐกิจของนครเชียงใหม่ที่สำคัญมากนับแต่อดีต ด้วยสภาพทำเลที่ตั้งที่อยู่หน้าเมืองทั้งจากการสัญจรทางน้ำและทางบกที่มีความเหมาะสมเกื้อหนุนทำให้ตลาดต้นลำไยได้วิวัฒนาการมาหลายสิบปีจนเป็นแหล่งเศรษฐกิจที่สำคัญของภาคเหนือและเมืองเชียงใหม่ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของความสัมพันธ์ระหว่างคน พื้นที่และกิจกรรมของสังคมการค้าดอกไม้ของภาคเหนือของไทย

สุภาพรณ์ อาภาวัชรุตม์ (2548) หนังสือเรื่องเล่าจากภาค 2 กล่าวว่า ตลาดต้นลำไย ตั้งอยู่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิงตรงข้ามกับวัดเกตการามที่อยู่ฝั่งตะวันออก พื้นที่ตลาดเป็นที่ราบลุ่ม เดิมพื้นที่ตลาดต้นลำไยนั้นเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำปิง ต่อมาชาวบ้านได้นำต้นลำไยมาปลูกจึงมีลักษณะเป็นสวนลำไย เป็นที่เลี้ยงช้างของเจ้าหลวงและมีทำนน้ำที่ความสูงชันมักนำช้างลงอาบน้ำ

ในสมัยนั้นความเจริญทางด้านธุรกิจการค้าของเชียงใหม่อยู่รอบปริมณฑล แหล่งเศรษฐกิจการค้าส่งมีศูนย์กลางอยู่ที่บ้าน “หลายหน้า” บริเวณวัดเกตการาม ซึ่งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำปิงทางฝั่งตะวันออก มีเรือหางแมงป่องรับสินค้าจากกรุงเทพ-เชียงใหม่ จอดเรียงรายกันอย่างคับคั่ง ขนถ่ายสินค้าที่ทำน้ำหลังบ้านของร้านค้าริมน้ำ มีท่าช้างของห้างบอร์เนียวอังกฤษซึ่งเปรียบเสมือนประตูเศรษฐกิจของนครเชียงใหม่ ด้วยมีชาวบ้านในท้องถิ่นใกล้เคียงเริ่มทยอยนำสินค้าและผลผลิตเข้ามาวางขาย ต่อมาได้ขยายตัวเป็นชุมชนใหญ่ กลายเป็นศูนย์กลางย่านเศรษฐกิจที่สำคัญของเชียงใหม่

ต่อมาเจ้าแก้ววรรตน์ เจ้าผู้ครองนคร และวรราชา เจ้าดารารัศมี เข้ามาพัฒนาตลาด สร้างห้องแถวไม้ต่อมาเปลี่ยนเป็นตึกแถวให้เช่ารอบตลาด สำหรับตลาดต้นลำไยที่มีงบประมาณจำกัดก็ได้มีการสร้างตึกแถวไม้ชั้นเดียวทางฝั่งแม่น้ำปิง ต่อมาเกิดอภิลักขิตร้ายแรงนับเป็นวันมหาวิปโยคของทั้งสองตลาด เมื่อเพลิงสงรัฐบาลพิจารณาเห็นสมควรให้ประกาศ พ.ร.บ. ควบคุมเขตเพลิงไหม้ถือโอกาสขยายถนน ทางเท้าและทำถนนให้เลียบแม่น้ำปิง คือถนนไปรษณีย์ในปัจจุบัน

พื้นที่ตลาดต้นลำไยนั้นตั้งอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีขนาดพื้นที่ประมาณ 2 ไร่เศษ เทศบาลนครเชียงใหม่เป็นผู้ควบคุมดูแลพื้นที่ที่ตั้งซึ่งอยู่ริมฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิง ทางทิศเหนือของบริเวณเป็นตลาดขายผลไม้สดติดกับถนนช้างม้อย เชื่อมต่อกันถนนวิชัยนันท์เลียบแม่น้ำปิง และอยู่ตรงข้ามอยู่ตลาดเทศบาล ทิศใต้ของตลาดเป็นพื้นที่ตลาดดอกไม้ติดกับตลาดขายของสดและศาลเจ้าปู่เจ้าแก่ ถัดไปเป็นกรมไปรษณีย์โทรเลขเชียงใหม่ ทางทิศตะวันตกตลาดเป็นอาคารพาณิชย์ 3 ชั้น บริเวณช่วงตึกเป็นทางเข้า-ออกตลาดต้นลำไย ติดกับถนนวิชัยนันท์ที่อยู่ตรงข้ามกับตลาดวโรรส(ภาคหลวง) ทิศตะวันออกของตลาดเป็นแม่น้ำปิงตรงกันข้ามเป็นฝั่งวัดเกตการาม ตลาดเป็น

บริเวณที่ขายดอกไม้ของตลาดต้นลำไย ครอบคลุมพื้นที่ อาคารจอดรถ 4 ชั้น และร้านค้าในอาคาร ตลอดจนสองฝั่งถนนไปรษณีย์จากหน้าร้านขายพวงมาลัยไปจนจรดศาลเจ้าปู่เจ้าเถียง

การสัญจรในย่านหนาแน่นมากบริเวณถนนวิชนายนท์ ทั้งรถรับจ้างที่จอดรถรอผู้โดยสาร รวมถึงจอดรถขนส่งสินค้า อีกทั้งข้ามถนนวิชนายนท์เป็นตลาดวโรรส(กาดหลวง) ซึ่งมีช่วงเวลาที่ตลาดสดและร้านค้าต่างๆ ของทั้งสองตลาดปิดนั้น เวลาช่วงประมาณ 18.00-24.00น. มีการตั้งของตลาดนัดกลางคืนบริเวณริมถนนข้างม่อย ตรงไปตลอดจนถึงถนนวิชนายนท์เลียบบแม่น้ำปิง และจากถนนข้างม่อยแยกมาทางถนนวิชนายนท์ระหว่างตลาดต้นลำไยกับตลาดวโรรส(กาดหลวง)ทำให้การสัญจรติดขัดตลอดเวลา

บริเวณถนนไปรษณีย์เป็นบริเวณที่มีการสัญจรตลอดเวลา เนื่องจากตลาดดอกไม้เปิดขายตลอด 24 ชั่วโมง ช่วงตอนเวลาเช้า-เย็น นั้น จะมีการสัญจรติดขัดมากเป็นช่วงที่มีรถโดยสารจอดรับผู้โดยสารและรถที่มารับบริเวณตลาดดอกไม้มีการขนส่งดอกไม้ ทั้งยังขนส่งกันบริเวณพื้นผิวถนนจึงทำให้สัญจรได้ไม่เต็มพื้นผิวถนน ตรงบริเวณตลาดดอกไม้มีขยะและเศษบริเวณขอบพื้นที่ถนนทั้งสองฝั่ง มีการวางสิ่งของเกะกะบริเวณทางเดินเท้าทำให้ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย

อย่างไรก็ตาม พื้นที่ตลาดดอกไม้ริมลำปิงได้มีการเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ชนบทกับเมือง โดยมีผู้ซื้อ ผู้ขาย และผู้ส่ง เป็นความสัมพันธ์โดยใช้มิติของคนเป็นตัวแบ่งพื้นที่ โดยผู้ส่งนั้นเป็นผู้ที่ปลูกดอกไม้หลากหลายชนิด หลายหลายที่พื้นที่เหมาะสมตามสภาพอากาศ และสภาพพื้นที่ และสายพันธุ์ เช่น ดอกเบญจมาศ รับมาจาก คอยอินทนนท์ คอยสะเกิด ดอกกล้วยไม้ รับมาจากจังหวัดนครปฐม ดอกมะลิ รับมาจาก จังหวัดนครสวรรค์ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าตลาดต้นลำไยเป็นเสมือนศูนย์กลางของตลาดเฉพาะอย่างที่ทำขายดอกไม้ทำหน้าที่เหมือนคนกลางเชื่อม ผู้ส่ง ผู้ขาย ไปหาผู้ซื้อหรือผู้บริโภค ผู้ซื้อนั้นมี 2 กลุ่มด้วยกัน 1) ผู้ที่ซื้อแล้วนำไปใช้ เช่น โรงแรม รีสอร์ท 2) ผู้ซื้อเพื่อนำไปขาย ปากคลองตลาด ร้านรับจัดตกแต่งดอกไม้ ตลาดดอกไม้ต้นลำไยนั้นเป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงสังคมชนบทและสังคมเมืองเข้าด้วยกันมีกระบวนการทางความสัมพันธ์เครือข่าย หรือผู้ที่ถูกใจค้าขายซึ่งกันและกัน มีผลให้ผู้ส่งมีอาชีพและความมั่นคงทางรายได้ เป็นการส่งเสริมระบบการพึ่งพาซึ่งกันและกันในชุมชนทั้งทางด้านการเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ที่ทำให้เกิดกลุ่มคนและผู้คนที่มีความสัมพันธ์กันภายในตลาดดอกไม้ตลาดต้นลำไยนั้นจึงมีความสำคัญมากอีกที่ให้จังหวัดเชียงใหม่ รวมถึงรายได้ทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวกับตลาดดอกไม้

การศึกษานี้เลือกใช้ตลาดดอกไม้ต้นลำไย จังหวัดเชียงใหม่เป็นโจทย์ในการวิจัย ด้วยศักยภาพที่ได้กล่าวมาแล้วในเรื่องการคงอยู่ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงและการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ที่สำคัญตลาดดอกไม้ตลาดต้นลำไยนั้นยังมีประเด็นร่วมกับการวิจัย กล่าวคือ ทางเทศบาล

นครเชียงใหม่มีแผนการพัฒนาตลาดดอกไม้ตลาดต้นลำไย จังหวัดเชียงใหม่ ณ ปัจจุบัน ผลของการวิจัยในเรื่องของแนวทางการพัฒนาตลาดดอกไม้ตลาดต้นลำไยเพื่อส่งเสริมภูมิทัศน์เมืองเชียงใหม่ จึงใช้ตอบโจทย์ของเทศบาลนครเชียงใหม่ ผู้ประกอบการและชุมชนในเรื่องแนวทางการพัฒนาพื้นที่องค์ความรู้ที่สามารถขยายความเป็นแนวทางการพัฒนาโดยคำนึงถึงของมูลทางสภาพแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรมของตลาดเฉพาะบนพื้นที่อื่นๆ ให้สามารถดำรงอยู่และพัฒนากลายเป็นแหล่งเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมได้

ปัจจุบันตลาดดอกไม้ต้นลำไยจัดเป็นพื้นที่ที่รึมน้ำปึงบริเวณหน้าเมืองเชียงใหม่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาสภาพแวดล้อมให้สวยงามเพื่อส่งเสริมนโยบายการพัฒนาเมืองและพื้นที่ท่องเที่ยว แต่สภาพแวดล้อมของตลาดดอกไม้ที่เป็นไปอย่างไม่เป็นระเบียบ ได้ลดทอนความสวยงามของสภาพแวดล้อมเมืองเชียงใหม่ลงอย่างน่าเสียดาย เทศบาลนครเชียงใหม่ได้มีนโยบายแก้ไขปัญหาที่พบในตลาดดอกไม้ตลาดต้นลำไยโดยเฉพาะบริเวณริมน้ำที่มีการบุกรุกโดยมีแผนพัฒนาพื้นที่ตลาดดอกไม้มาอย่างต่อเนื่อง มีเป้าหมายให้เป็นระเบียบสวยงาม

จากการสัมภาษณ์ นายเดชา ภูพลับ หัวหน้ากลุ่มงานเทศกิจ เทศบาลนครเชียงใหม่ ได้ชี้ให้เห็นว่า เทศบาลนครเชียงใหม่ได้มีการประชุมเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่ตลาดดอกไม้ริมน้ำ ซึ่งอดีตนั้นเป็นพื้นที่บริเวณตลาดดอกไม้เป็นพื้นที่บุกรุกโดยมีการวางขายดอกไม้บนพื้นที่สาธารณะ จึงได้มีการสร้างพื้นที่ขายดอกไม้เพื่อเป็นพื้นที่ชั่วคราว ให้เกิดความไม่เป็นระเบียบ ต่อมาเทศบาลนครเชียงใหม่ได้มีการประชุมเพื่อปรับปรุงพื้นที่โดยมีแผนงานสร้างอาคารที่ใช้ในการขายปลีกและส่งดอกไม้ แต่พ่อค้า แม่ค้าบางรายไม่ยินยอมจึงไม่สามารถดำเนินการขับไล่ได้ การแก้ไขจึงล่าช้าออกไป แต่เทศบาลนครเชียงใหม่ คาดหวังที่เห็นแนวทางการพัฒนาพื้นที่ตลาด ที่มีจากการศึกษาเชิงลึก ที่จะป็นประโยชน์ต่อการกำหนดแนวทางการพัฒนาต่อไปได้

ประเด็นความขัดแย้งของตลาดดอกไม้ต้นลำไยในฐานะตลาดเฉพาะอย่างที่สำคัญและ ในฐานะหน้าเมืองที่สวยงาม จึงเป็นประเด็นคู่ขนานที่นำมาซึ่งข้อเสนอในการวิจัยเพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมตลาดดอกไม้แห่งนี้ให้คงเป็นตลาดกลางที่สำคัญไปพร้อมกับการพัฒนาเชิงพื้นที่ ริมน้ำและสังคม เพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมกายภาพตลาดดอกไม้ต้นลำไยเมืองเชียงใหม่ได้

1.3 ช่องว่างทางการศึกษาเรื่องตลาดดอกไม้

การศึกษาเรื่องตลาดเท่าที่พบนั้นอยู่พอสมควร โดยเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ พื้นที่การค้า และตลาดเฉพาะอย่างเฉพาะประเภท แต่มีงานวิจัยเพียงไม่กี่เรื่องที่เลือกตลาดดอกไม้เป็นกรณีศึกษา เท่าที่พบประกอบด้วยเรื่องระบบการจัดการค้าขายในตลาด (วชิรา เครือคำอ้าย, 2543) บทสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับการศึกษาเรื่องตลาดในสังคมไทย (กิตติพร ใจบุญ, 2541)

วิถีชีวิตของเกษตรกรภาคกลาง (ราตรี โตเพ่งพัฒน์, 2543) โดยยังไม่มีการศึกษาวิจัยใดศึกษาในเชิงตลาดเฉพาะอย่างสภาพแวดล้อมทางสังคมวัฒนธรรม อันเป็นรากเหง้าของสังคมไทยในเชิงลึกให้เกิดความรู้ความเข้าใจในบริบทที่แท้จริง และนำมาพัฒนาให้เป็นประเด็นนำด้านของเมืองที่ควรอนุรักษ์ไว้

ดังนั้น การศึกษาเรื่อง พัฒนาการประกอบเชิงพื้นที่และสังคม เพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมกายภาพตลาดดอกไม้ต้นลำไยเชียงใหม่ จึงมุ่งศึกษาในประเด็นและแนวทางที่ยังไม่มีผู้วิจัย คือ ตลาดเฉพาะอย่างที่เป็นตัวเชื่อมระหว่างชนชั้นทางสังคม โดยมองมิติที่เกี่ยวกับคน การใช้พื้นที่และกิจกรรมที่เกิดขึ้นทางกายภาพและสังคมผ่านองค์ประกอบจากปัญหาสภาพแวดล้อมพื้นที่การเชื่อมต่อการค้า เพื่อหาเป็นแนวทางการพัฒนาส่งเสริมสภาพแวดล้อมตลาดดอกไม้แห่งนี้ ให้คงเป็นตลาดกลางที่สำคัญไปพร้อมกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมริมแม่น้ำหน้าเมืองที่สวยงามและส่งเสริมสภาพแวดล้อมเมืองเชียงใหม่

การศึกษานี้เลือกใช้ตลาดดอกไม้ต้นลำไย จังหวัดเชียงใหม่เป็นโจทย์ในการวิจัย ด้วยศักยภาพที่ได้กล่าวมาแล้วในเรื่องการคงอยู่ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลง และการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ที่สำคัญตลาดดอกไม้ต้นลำไยนั้น ยังมีประเด็นร่วมกับการวิจัย กล่าวคือ ทางเทศบาลนครเชียงใหม่มีแผนการพัฒนาตลาดดอกไม้ต้นลำไย จังหวัดเชียงใหม่ ณ ปัจจุบัน ผลของการวิจัยในเรื่องของแนวทางการพัฒนาองค์ประกอบเชิงพื้นที่และสังคมเพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมกายภาพตลาดดอกไม้ต้นลำไยเชียงใหม่ จึงใช้ตอบโจทย์ของเทศบาลนครเชียงใหม่ ผู้ประกอบการ และชุมชน ในเรื่องแนวทางการพัฒนาพื้นที่ องค์ความรู้ที่สามารถขยายความเป็นแนวทางการพัฒนาโดยคำนึงถึงของมูลทางสภาพแวดล้อม เชิงพื้นที่สังคม และวัฒนธรรม ของตลาดเฉพาะอย่าง ให้สามารถดำรงอยู่และพัฒนากลายเป็นแหล่งเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมได้

1.4 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย (Purposes of study)

1.4.1 เพื่อค้นหาลักษณะองค์ประกอบในเชิงกายภาพและสังคมภายในของตลาดดอกไม้ต้นลำไย

1.4.2 เพื่อหาแนวทางการพัฒนาองค์ประกอบเชิงพื้นที่และสังคม เพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมกายภาพตลาดดอกไม้ต้นลำไยเชียงใหม่

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา (Education/Application advantages)

- 1.5.1 ได้ทราบองค์ประกอบในเชิงกายภาพและสังคมภายในของตลาดดอกไม้ตลาดต้นลำไย
- 1.5.2 ได้แนวทางพัฒนาองค์ประกอบเชิงพื้นที่และสังคม เพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมกายภาพตลาดดอกไม้ต้นลำไยเชิงใหม่

1.6 วิธีวิจัย

1.6.1 การทบทวนวรรณกรรม

ศึกษาเพื่อมุ่งหาข้อมูลความสำคัญของตลาดที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย และประวัติศาสตร์ของตลาด ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และปัญหาพื้นฐานของตลาดดอกไม้ตลาดต้นลำไย

1.6.2 การเก็บข้อมูลภาคสนาม แบ่งเป็น

1.6.2.1 การสำรวจพื้นที่ขั้นต้น

เพื่อสำรวจข้อมูลกายภาพและสังคมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ โดยใช้การสังเกต และการสัมภาษณ์เบื้องต้น รวมถึงการจดบันทึก ร่างภาพผังบริเวณและการจัดพื้นที่ของตลาด การทำกิจกรรมในพื้นที่ตามเวลาในรอบวัน ระยะเวลาต่างๆ ตลอดจนการบันทึกภาพกิจกรรม บรรยากาศและทัศนียภาพที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้จะนำมาประมวลผลเบื้องต้นเพื่อสร้างคำถามในการสัมภาษณ์บุคคลต่อไป

1.6.2.2 การเก็บข้อมูลบุคคล

ผู้วิจัยจะใช้รูปแบบการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับบุคคลที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

- เจ้าของตลาด ประวัติของตลาด ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป และข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับการจัดวางและแบ่งแยกส่วนพื้นที่ การคัดเลือกสินค้า ผู้ค้า การพัฒนาตลาด รวมถึงแนวคิดในการกำหนดสิ่งที่กล่าวข้างต้น
- ผู้ค้า ที่เข้ามาค้าขายในพื้นที่ โดยการสุ่มจำนวน 20 คน เลือกให้กระจายตัวตามเพศ วัย การแบ่งส่วนพื้นที่ ลักษณะโครงสร้างและวัสดุร้านค้า ตลอดจนความหนาแน่นของผู้เข้ามาซื้อของ เพื่อสอบถามถึงการเข้าอยู่ในพื้นที่ ตำแหน่งพื้นที่ การใช้พื้นที่ในตลาดและพื้นที่ร้านค้าส่วน

บุคคล พฤติกรรมการซื้อขาย ความชื่นชอบของผู้ค้าและผู้ซื้อ ความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมตลาด ณ ปัจจุบัน

- ผู้ซื้อ ใช้การสุ่มผู้เข้ามาใช้ตลาดจำนวน 30 - 40 คน ให้ครอบคลุมเพศวัย การแบ่งส่วนพื้นที่ เพื่อถามความเห็นเกี่ยวกับเหตุผลในการมาและความรู้สึกต่อตลาด พื้นที่ที่เข้ามาใช้และเหตุผลที่ใช้พื้นที่นั้น ความเหมาะสมของการจัดวางพื้นที่ตลาด ร้านค้าและสภาพแวดล้อมทั่วไป

หลังจากนั้น หากผู้วิจัยพบว่า การเก็บข้อมูลดังกล่าว ขาดประเด็นที่สำคัญหรือได้พบประเด็นสำคัญมากกว่าการศึกษาตามตัวแปรของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลเสริมในด้านต่างๆ ที่พบ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจและสัมภาษณ์มาตรวจสอบความสมบูรณ์ และลงเก็บข้อมูลซ้ำเพื่อให้ได้ข้อมูลสุดท้ายและมีความถูกต้องมากที่สุด

1.6.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำผลจากการเก็บข้อมูลภาคสนาม ทั้งจากการสังเกตในด้านการแบ่งพื้นที่และการใช้พื้นที่ของตลาด รูปแบบการจัดวางและการใช้งานภายในร้านค้า และการสัมภาษณ์เชิงลึกของกลุ่มผู้ใช้ในพื้นที่ มาวิเคราะห์เชิงคุณภาพว่ามีผลต่อการพัฒนาพื้นที่ทั้งทางด้านกายภาพและสังคมอย่างไร

1.6.4 การสังเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลจากการวิเคราะห์ขั้นต้นมาสังเคราะห์เป็นแนวทางแนวทางการพัฒนาองค์ประกอบเชิงพื้นที่ตลาดดอกไม้ต้นลำไย เพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และประวัติศาสตร์ได้ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ต่อไป

1.6.5 การสรุปผลวิจัย

ขั้นตอนการศึกษานี้ได้ศึกษาโดยการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมในตลาดดอกไม้ต้นลำไย และสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ใช้พื้นที่ (ผู้ค้าและผู้ซื้อ) เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลทางกายภาพและสังคมภายในตลาด โดยข้อมูลทั้งหมดนี้นำมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาองค์ประกอบเชิงพื้นที่ละสังคมเพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมกายภาพตลาดดอกไม้ต้นลำไยเชิงใหม่ต่อไป

1.7 แผนการดำเนินงาน

เนื่องจากงานวิจัยมุ่งหาข้อมูลเชิงลึกของลักษณะทางกายภาพและสังคม โดยใช้การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม ในการเก็บข้อมูล มีการดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ซึ่งผู้วิจัยจะทำการศึกษาและเก็บข้อมูล ได้แก่ การเก็บข้อมูลภาคสนาม การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อของการวิจัย คือ แนวทางการพัฒนาองค์ประกอบเชิงพื้นที่และสังคม เพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมกายภาพตลาดดอกไม้ต้นลำไยเชียงใหม่

1.8 ขอบเขตการศึกษา

ปัจจุบันพื้นที่ตลาดต้นลำไยนั้นตั้งอยู่ในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ มีขนาดพื้นที่ประมาณ 3 ไร่เศษ เทศบาลนครเชียงใหม่เป็นผู้ควบคุมดูแลพื้นที่ตั้งซึ่งอยู่ริมฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิง ทางทิศเหนือของบริเวณเป็นตลาดขายผลไม้สดติดกับถนนช้างม้อยเชื่อมต่อกันถนนวิชยานนท์เลียบบแม่น้ำปิง และอยู่ตรงข้ามกับตลาดเทศบาล ทิศใต้ของตลาดเป็นพื้นที่ตลาดดอกไม้ติดกับตลาดขายของสดและศาลเจ้าปู่เจ้าย่า ถัดไปเป็นกรมไปรษณีย์โทรเลขเชียงใหม่ ทางทิศตะวันตกตลาดเป็นอาคารพาณิชย์ 3 ชั้น บริเวณช่วงตึกเป็นทางเข้า-ออกตลาดต้นลำไย ติดกับถนนวิชยานนท์อยู่ตรงข้ามกับตลาดวโรรส(กาดหลวง) ทิศตะวันออกของตลาดเป็นแม่น้ำปิงตรงกันข้ามเป็นฝั่งวัดเกตการามตลาดเป็นบริเวณที่ขายดอกไม้ของตลาดต้นลำไย ครอบคลุมพื้นที่ อาคารจอดรถ 4 ชั้น และร้านค้าในอาคาร ตลอดจนสองฝั่งถนนไปรษณีย์จากหน้าร้านขายพวงมาลัยไปจนจรดศาลเจ้าปู่เจ้าย่า (พื้นที่สี่เหลี่ยมใน ภาพที่ 1-1)

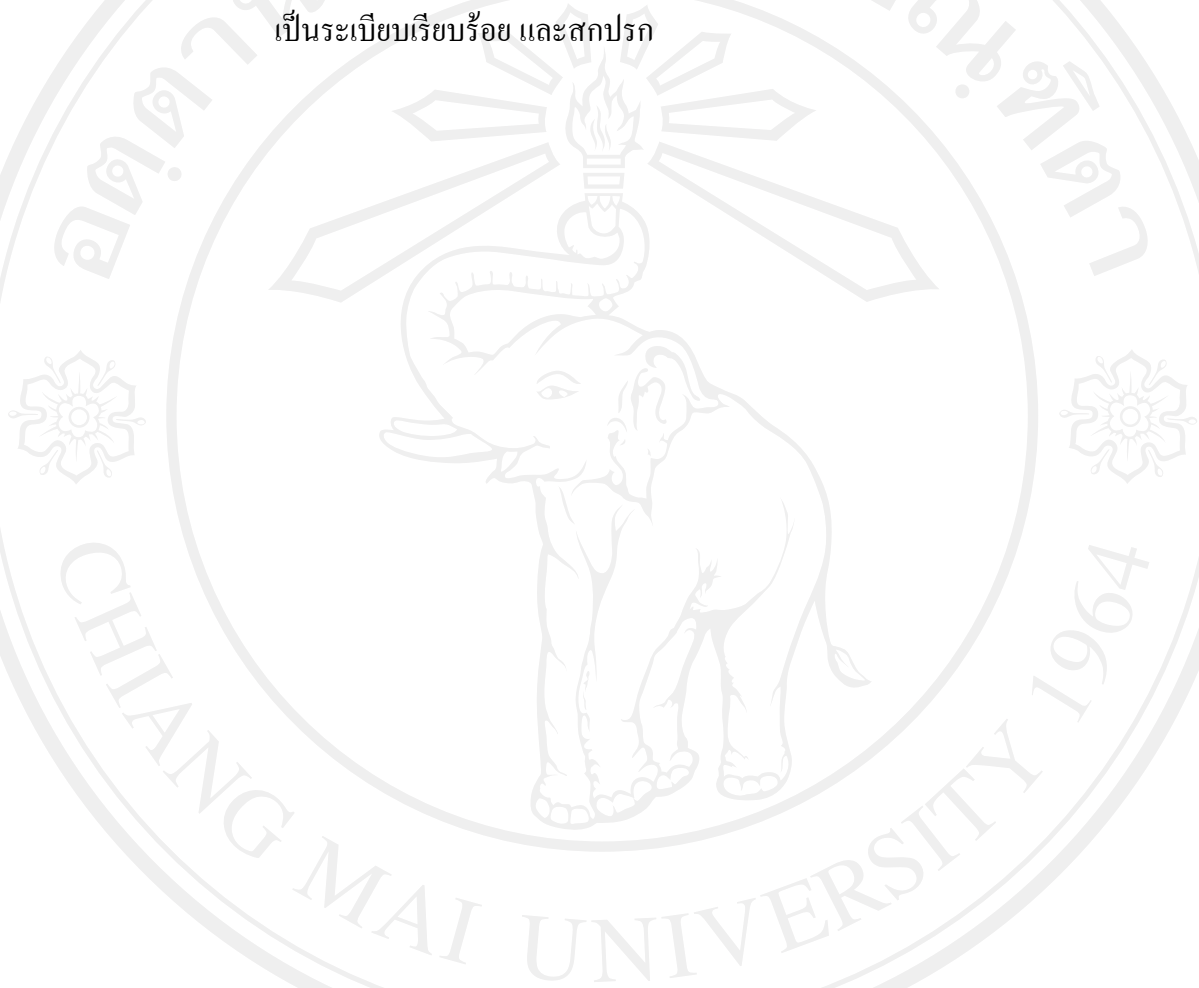
1.8.1 ลักษณะทางเศรษฐกิจ

การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการและควบคุม ตลาดดอกไม้ ตลาดต้นลำไย พบว่าตลาดแห่งนี้ ขายสินค้าเฉพาะดอกไม้ที่มีความหลากหลายของสายพันธุ์ดอกไม้ ซึ่งถือว่าเป็นตลาดที่ขายเฉพาะดอกไม้ที่ใหญ่ที่สุดในภาคเหนือ รวมทั้งยังมีการนำเข้ามาจากต่างประเทศ และส่งดอกไม้ออกขายไปยังต่างประเทศ ซึ่งตลาดแห่งนี้เป็นเหมือนศูนย์กลางที่ทำการแลกเปลี่ยนสินค้าจากผู้ผลิตไปยังผู้บริโภค ตรงตามความต้องการของผู้ซื้อ เชื่อมโยงระหว่างผู้ผลิตกับผู้บริโภค ช่วยกระจายสินค้าจากแหล่งผลิตไปสู่ผู้บริโภคที่อยู่คนละพื้นที่ ตลาดแห่งนี้คือ เป็นพื้นที่กระจายรายได้จากในเมืองสู่ชนบท และนำสินค้าจากชนบทมาสู่เมือง เพื่อตรงตามความต้องการของลูกค้า (จากการสัมภาษณ์ เฉชา ภู่ลับ, 2555)

1.8.2 ปัญหาพื้นฐานของตลาดต้นลำไย

จากการสำรวจพื้นที่และสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง พบว่าปัญหาพื้นฐานของตลาดดอกไม้ตลาดต้นลำไย ซึ่งตั้งอยู่ใกล้กับพื้นที่ริมแม่น้ำปิง สภาพแวดล้อมภายในตลาดแห่งนี้ไม่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและสวยงาม เนื่องจากพ่อค้า

แม้ค้าบางรายวางสิ่งของหรือสินค้าออกมาบริเวณทางเดินสาธารณะ ทำให้ผู้สัญจรผ่านไปมาไม่ได้รับความสะดวกสบาย มีการขนสินค้าบริเวณถนนสาธารณะและทางเดินสาธารณะทำให้การสัญจรพื้นที่ผิวถนนติดขัดไม่สามารถสัญจรได้เต็มพื้นที่ผิวถนน การจัดการขยะผู้ค้าวางขยะไว้บริเวณหน้าร้านหรือบริเวณถนน ซึ่งไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย และสกปรก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved